

Amb motiu del vintè aniversari de la matança de Tiananmen heu vingut des de París, convidat per Amnistia Internacional, per donar la vostra versió d'aquells fets. On éreu i com va viure allò que va passar a Pequín aquella nit del 3 al 4 de juny del 1989?

—Durant aquelles jornades de protesta jo era el responsable de la seguretat dels estudiants, m'ocupava de controlar l'ordre, i vaig haver de treballar molt perquè no hi hagués problemes. La fatiga i la tensió que em va causar allò van ser tan grans que uns dies abans van haver d'ingressar-me a l'hospital i, fins i tot, vaig arribar a perdre el coneixement. Tot el que va passar aquell dia m'ho van explicar després.

—**Què va sentir quan us va assabentar del tot allò que havia passat a Tiananmen?**

—És un sentiment molt complex d'explicar; una barreja de tristesa i de còlera, una ràbia enorme. Els estudiants havíem fet un gran esforç per manifestar-nos de forma pacífica i mostrar la voluntat de canviar les coses sense violència.

—**En canvi, l'exèrcit va reprimir la protesta sense miraments...**

—Quan els soldats van començar a disparar, la gent no es podia creure allò que passava. Al principi ens pensàvem que l'exèrcit tirava bales de goma, però ben aviat van començar a caure companys plens de sang.

—**Com ho vàreu fer per poder-vos escapar de la repressió i partir cap a l'exili?**

—Uns amics em van ajudar a sortir de Pequín i a refugiar-me a l'oest del país. Si hagués estat detingut, com a responsable de la seguretat dels estudiants, de segur que les autoritats m'haurien condemnat a mort. M'haurien fet responsable de tot. Vaig estar tres mesos amagat i després, veient que la situació no canviava, vaig decidir de marxar. Tot i que hauria preferit quedar-me i continuar ajudant, la situació m'hi va obligar. Vaig poder arribar a Hong Kong clandestinament i així vaig sortir de la Xina.

—**Fins avui no hi ha hagut encara una investigació oficial que hagi determinat el nombre de morts que va causar l'actuació de l'exèrcit. Quanta gent considereu que va morir a la plaça de Tiananmen?**

Zhang Lun (Shenyang, Xina, 1962) fou un dels líders de la revolta estudiantil de Tiananmen, dissolta violentament per l'exèrcit el juny del 1989. Lun recorda aquella matança i explica com veu el futur de la Xina des de l'exili.

JORDI PLAY

“Després de vint anys, la frustració del poble xinès és enorme”

—Per a les autoritats la revolta de Tiananmen va ser només un *esdeveniment* i, de fet, miren d'evitar aquesta qüestió tant com poden. La xifra exacta no se sap, però és segur que hi va haver centenars de morts i milers de ferits. Fins i tot, entre les víctimes hi hagué un nen de nou anys, que ja m'explicaran quin crim havia comès.

—**A Tiananmen, però, a banda dels estudiants que reclamaven més lli-**

bertat, hi havia també molta gent nostàlgica del comunisme que era contrària a les reformes que havia emprès el govern...

—La gran majoria de la gent, almenys un 90%, no eren pas contràries a les reformes, sinó que reclamaven més llibertat, més transparència, el dret d'associació i la llibertat de premsa. La principal reivindicació dels manifestants era la democratització del país. La matança

de Tiananmen i la repressió posterior van originar una ruptura. Després de vint anys, hi ha una fractura enorme entre la població i les autoritats.

—El 1989 la Xina va perdre una gran oportunitat de transformar el sistema polític. Com creieu que seria el vostre país avui si no s'haguessin reprimit les protestes dels estudiants?

—Fa de mal dir. Ara la cosa més important és que el règim demani perdó per tot allò que va passar i que es faci justícia.

—Aquesta és, de fet, una de les demandes dels exiliats xinesos, aplegats en entitats com ara la Federació per la Democràcia a la Xina, de la qual formeu part. Quins són els principals objectius d'aquesta organització?

—El moviment a l'exterior treballa perquè hi hagi un canvi democràtic a la Xina, que s'acabi la situació de partit únic. La nostra principal tasca és de continuar treballant per mante-

nir la memòria d'allò que va passar. L'esperança d'avui dia és el moviment que neix a l'interior i que parteix de la societat civil. Després de la revolta de Tiananmen hi va haver una aliança entre les autoritats i els sectors més poderosos i rics del país per girar full. Però ara neix un moviment popular, un moviment cívic, que serà la veritable esperança. La gent no pot continuar aclucant-se d'ulls.

—Les organitzacions de xinesos a l'exili es troben molt dividides. Això perjudica l'assoliment d'aquests objectius?

—És cert que el moviment està poc unit, però això és normal quan es viu a l'exili. Això passa amb els exiliats de tots els països, suposo que també amb els exiliats espanyols. És una conseqüència de la distància que ens separa. Però la cosa més important és que els xinesos a l'exili estiguem d'acord a l'hora de demanar democràcia i justícia.

—Una Xina democràtica hauria de continuar essent comunista o hauria de renunciar als principis fundacionals de la República Popular, com el marxisme-leninisme o les doctrines de Mao Zedong?

—Avui dia els qui dirigeixen el país ja no creuen en el comunisme. El que passa a la Xina no té res a veure amb això. Avui a la Xina hi impera el capitalisme salvatge. El principal problema és l'autoritarisme dels dirigents, que es resisteixen a baixar del seu pedestal.

—Vós sou autor d'un llibre en francès titulat 'La vida intel·lectual a la Xina després de la mort de Mao'. Què els ha passat, als intel·lectuals xinesos, tots aquests anys?

—Fins a final dels anys 80 els intel·lectuals xinesos eren molt influïts encara pel pensament de Mao. Però a partir dels anys 90, després dels fets de Tiananmen, hi ha hagut una separació progressiva. Una part dels intel·lectuals, tant a l'interior com a l'exterior, ha continuat treballant a favor dels més desfavorits, però una altra part ha evitat qualsevol crítica a les autoritats. Això, de fet, ha estat una estratègia del règim, que paga alguns intel·lectuals per combatre les crítiques i fer veure que la situació a la Xina és bona.

—Potser per això s'estén la idea que, malgrat tot, la situació a la Xina és molt millor que no pas ara fa vint

anys, sobretot econòmicament. Hi esteu d'acord?

—El desenvolupament econòmic de la Xina aquests darrers anys és una realitat, però això no justifica la repressió i la manca de drets humans. També cal precisar que el benestar no ha pas arribat a tothom. Durant uns anys hi ha hagut una corba de creixement ascendent i molta gent ha pogut gaudir d'una època de bonança, però ara aquesta corba és descendent. Els rics són cada vegada més rics i els pobres, cada vegada més pobres i més nombrosos.

—Mentrestant, informes com els que Amnistia Internacional presenta cada any continuen denunciant les violacions dels drets humans a la Xina. La commemoració del vintè aniversari de la matança de Tiananmen servirà de res?

—Si més no, servirà per a mostrar al món la manca de llibertat que encara hi ha a la Xina. Aquests dies la tensió a Pequín ha estat molt gran. La plaça de Tiananmen va ser encerclada per la policia i no s'hi podia entrar. Després de vint anys el sentiment de frustració del poble és enorme. Mentre la corrupció del règim ha arribat a uns punts altíssims, les reivindicacions que els estudiants formulaven el 1989 continuen no essent escoltades.

—Després de veure com els principals líders mundials assistien, l'agost de l'any passat, als actes d'inauguració i clausura dels Jocs Olímpics de Pequín, teniu l'esperança que la democràcia arribarà un dia a la Xina?

—Els Jocs Olímpics no tenen res a veure amb tot això. La presència dels líders mundials a Pequín va ser una resposta pragmàtica, potser també cínica. La pressió internacional és important, però la democràcia a la Xina no ha d'arribar des de l'exterior, sinó des de l'interior. Si el poble xinès té la voluntat d'aconseguir-la, se'n sortirà. Els jocs van servir al règim per a aconseguir una certa legitimitat, però els efectes positius han desaparegut totalment, eclipsats per escàndols greus, com ara el que va esclatar fa poc arran de les morts de nens a causa de llet contaminada. Això va ser un cop mortal a l'efecte produït pels Jocs Olímpics, que és un èxit llunyà en què gairebé ningú ja no pensa.

Xevi Camprubí